BOFIT-blogi

Venäjän talouskasvu on hidasta, mutta markkinat suuria

Venäjän talous | 06.06.2019 | Laura Solanko

KIRJOITTAJA

Laura Solanko
Vanhempi neuvonantaja

Kulunut vuosikymmen on ollut Venäjän taloudessa vaihtelevan, mutta keskimäärin huomattavan hitaan kasvun aikaa.

Kulunut vuosikymmen on ollut Venäjän taloudessa vaihtelevan, mutta keskimäärin huomattavan hitaan kasvun aikaa. Vuosina 2016 –2018 Venäjän bruttokansantuotteella mitattu talous kasvoi keskimäärin 1,4 % vuosittain. Samalla ajanjaksolla maailmantalouden vuosikasvu oli keskimäärin 3,6 %, ja EU-maidenkin talouskasvu noin 2,3 prosenttia vuosittain. Venäjän talouden kasvu on ollut hidasta myös muiden ylemmän keskitulon maiden kehitykseen verrattuna. Suuri osa ylemmän keskitulon maista on onnistunut yhdistämään korkeahkon investointiasteen, panostukset koulutukseen ja terveydenhuoltoon sekä vientiponnistelut tavalla, joka tukee talouden kasvua. Venäjällä näin ei ole käynyt, eikä nopeaa muutosta ole näköpiirissä.

Venäjän talouden vahvuuksia ovat julkisen talouden hyvä tila ja vahva ulkoinen tasapaino. Valtion velka on pieni, keskuspankin valuuttavaranto suuri, ulkomaankauppa ylijäämäinen ja inflaatio maltillinen. Moni asia on siis hyvin. Rikkaat luonnonvarat ovat sekä Venäjän vahvuus että heikkous. Öljy, kaasu ja erilaiset metallit muodostavat valtaosan Venäjän viennistä. Siksi raaka-aineiden hintojen heilahtelut vaikuttavat nopeasti ruplan valuuttakurssiin ja Venäjän talouden kasvuvauhtiin.

Luonnonvarojen ”kirous” on siinä, että niiden turvin voi kitkutella eteenpäin ilman suuria ponnisteluja. Tutkimuskirjallisuudesta tiedetään öljyn, maakaasun ja metallien kaltaisten luonnonvarojen johtavan usein mm. koulutuksen laiminlyömiseen, autoritääriseen hallintotapaan ja sitä kautta resurssikiroukseksi kutsuttuun talouden huonoon tasapainoon. Venäjällä talouden kasvusta ja minimipalkkojen nostosta huolimatta köyhyydessä elävien osuus väestöstä ei ole

supistunut. Laajan elinoloja kartoittavan tutkimuksen mukaan vain noin puolet kotitalouksista arvioi voivansa viettää viikon loman kodin ulkopuolella, noin 75 % voivansa pyytää vieraita perheen juhliin. Viime vuonna 13 % väestöstä (19 miljoonaa ihmistä) sinnitteli toimeentulominimiä pienemmillä tuloilla. Samaan aikaan koulutetun väestön maastamuutto on kiihtynyt. Etenkin kaupunkilaisen, kriittisesti ajattelevan väestönosan muuttohalukkuus on kasvanut.

Resurssikirouksen välttäminen tai siitä irti pääseminen ei ole helppoa. Parhaiten tässä ovat onnistuneet avoimeen hallintokulttuuriin ja aktiiviseen kansalaisyhteiskuntaan pohjautuvat maat. Tässä erittäin tärkeitä ovat vapaa tiedonvälitys ja riippumaton oikeuslaitos. Ilman vapaata keskustelua ja lehdistöä sekä kansalaisten osallistumista korruption tai viranomaisten mielivallan kaltaisiin rakenteisiin on vaikea puuttua kestävällä tavalla. Ylhäältä ohjatuilla korruption vastaisilla kampanjoilla on yleensä valitettavan lyhytaikainen vaikutus. Samoin voi käydä monien muidenkin ylhäältä johdettujen täsmäohjelmien kohdalla. Vallanpitäjien määräyksellä saadaan toki siltatyömaa valmiiksi tai asuntolainojen korot halutulle tasolle, mutta talouden tehokkuutta toimienpiteet tuskin nostavat.

Öljyn hinnan vaihtelut voivat hetkellisesti nostaa Venäjän talouden kasvuvauhtia myös tulevaisuudessa. Mutta ilman talouden rakenteisiin puuttuvia uudistuksia tuleva kasvu tulee keskimäärin jäämään reilusti alle maailmantalouden kasvuvauhdin. Tästä huolimatta Venäjä on jatkossakin suuri talous. Venäjän keskinen federaatiopiiri (johon mm. Moskova ja Moskovan alue kuuluvat) yksinään on taloutena yli kaksi kertaa Suomea suurempi[1]. Monia suomalaisia yrityksiä ajatellen markkina on edelleen suuri ja houkutteleva, vaikkei sen koko juuri kasvakaan.

Kuvio 1.

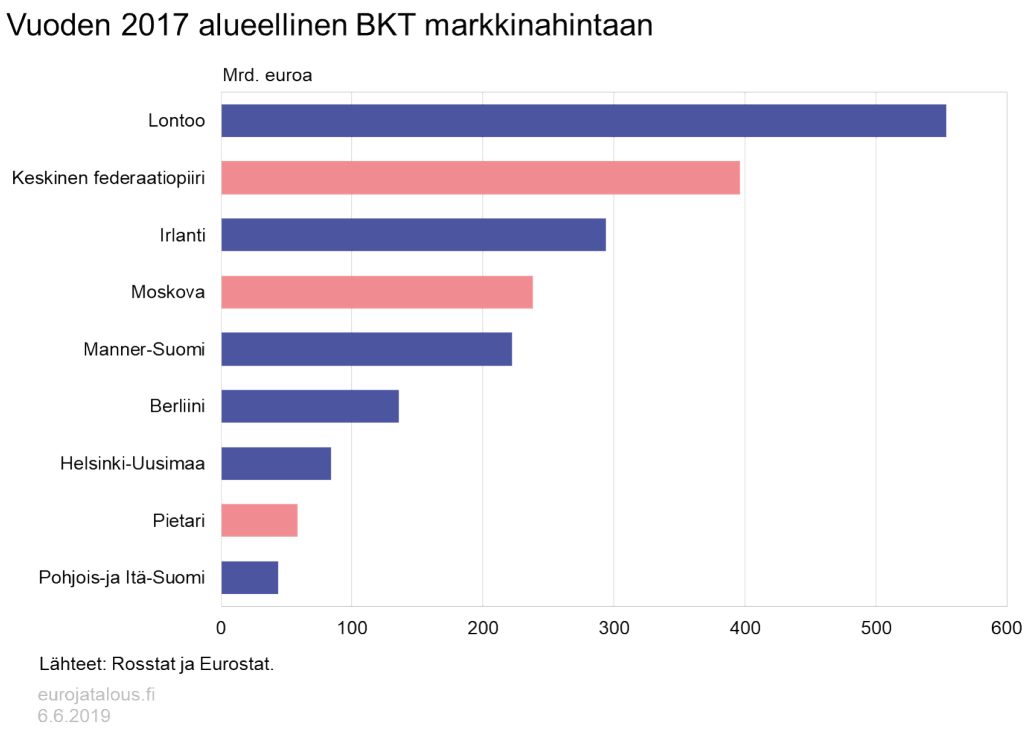

Asiasanat

BOFIT, markkinat, talouskasvu, Venäjä, öljy